

Szabó Dezső: *Életeim, Születéseim, halálaim, feltámadásaim*. Kriterion könyvkiadó. Bukarest 1982. I. kötet 7191. II. kötet 5011.

Szabó Dezső író (született 1879. június 10-én Kolozsváron, meghalt 1945. január 13-án Budapesten) önéletírása. A kétkötetes munka nem egy életnek emlékirata, főbb eseményeinek felelevenítése, hanem egy életnek újraélése. Csodálatos írás, ami az író életének 35 évét fogja át. Eseményeiben és közbe adott elmélkedéseiben magával ragad a célért küzdő ember, a célra törő élet hősiessége, egyedisége. Szabó Dezső író egy életen át hadakozott, harcolt a közéletben jobb és bal felé mindenkivel egyéni, egyedülálló elképzeléséért, élethivatásának, küldetésének, talán túlméretezett s a közösség felé helyezett tudatának érvényesítéséért. A Kriterion által közreadott mű nem szokványos emlékirat, hanem úgy olvasmányosságában mint tartalmában magával ragadó és élményt adó írás. A könyv elé írt előszót az író ezzel a mondattal zárja: „Bizony mondom: gazdagabbak lesztek, mikor a végén leteszitek a könyvet.“ s megvallhatjuk, aki végig olvassa, az valóban sokban gazdagabb lesz.

Szabó Dezső író jelentőségét, helyét, hatását, az irodalomtörténet hivatott elbírálni, meghatározni. Mi életirata alapján a minket, unitáriusokat érintő meglátásait, gondolatait kívánjuk a Keresztény Magvető olvasóinak figyelmébe ajánlani. „...Déván. Kvartélyt vettem egy szállóban, s a város rövid áttekintése után nekimásztam a hegynek, hogy lássam annak a várnak a romjait, ahol a Dávid Ferenc nevű nagyszerű láng örökre kilobbant... És láttam az örök nyugtalan, az örök keresőt, s az örök szomjúhozót, Dávid Ferenc nagy lelkét, aki börtönt és halált vállalt, hogy melegítse a végtelenség szomját. Ó, ember gyermekek, hallgassatok reám! Katolikus vagy protestáns, hívő vagy tagadó, rendépítő vagy lázadó: egy van, ami felemel, ami átfürdet a végtelenség lehetével: a nagy ember, az ember-Niagara, a végtelen szárnyú lélek, mely a heroizmus és az abszolútum arányaiban éli meg életét.“ (I. 444.) Élete későbbi szakában, amikor kijelenti nagy rádöbbenéssel, hogy ő már nem hívő (II. 410.), talán ez a dávidferenci szellemtől ihletett lélek, hosszú oldalakon át elmélkedik és a legtisztább unitarizmust adja mint látszatban elvesztett hitét és meggyőződését: „Az első realitás, amit el kell fogadnunk az, hogy Isten ide helyezett minket a földre: hogy a földi világ ezer meghatározásai, szabad akaratunkat lebénító hatásai és szükségai közt

hősies küzdelemmel megteljesítsük magunkban az istenarc lehetőségét. Már most; melyek ennek az istenarcnak a legistenibb vonásai? A szeretet, a jóság és az irgalom. Tehát: szeretetté, jósággá, irgalommá kell teljesítenünk életünket a földi élet valóságaiban.“ (II. 414.) „Mivel az emberi szolidaritás az egyetlen út, az egyetlen eszköz, az egyetlen lehetőség arra, hogy az ember Isten képmásává fejlődhessen: az emberi szolidaritás adja meg e nagy fejlődés, e végtelen küzdelem tartalmát. a) Önmagamot a testi-lelki egészség, testi-lelki erők legmagasabb fokára nevelni, hogy minden lehető termésem meghozhassam magam és a közösség hasznára. b) akaratom és értelmem minden erejével és eszközével oda hatni: hogy olyan életrendszer valósuljon meg az emberek között: mely az anyagi jólét, a szellemi fejlődés, az egyenlő igazság jogrendjének egyetemességével mindinkább minél több ember számára teszi minél könnyebbé ezt a fejlődést.“ (II. 417.) Még csak egy idézetet elmélkedésének unitárius hitbeli csodás szépségére: „Nem büjhatunk ki felelősségünk alól azzal az aljas váddal, hogy az emberi szenvedés az Isten pedagógiai sportja. Az ember minden hullása emberi bűn, az ember minden felemelkedése, győzelme emberi érdem: ez az isteni szövetség igazsága és méltósága. Bennünk van a Sátán és bennünk van a Krisztus, bennünk van a pokol és bennünk van a megváltás, bennünk van a bűntetés és bennünk van a jutalmazás“. (II. 418).

Az ember önmagát őrlésének, de többre törekvésének és rögtön szakadó szárnyalásának tiszta képe Szabó Dezső írása. Köszönve a Kriterion kiadónak, szeretettel ajánljuk minden gondolkodó embernek.

SZABÓ DEZSŐ